



# Al eens aan een verpleegkundig specialist gedacht?

Het is in een snel tempo gegaan: de uitbreiding van het huisartspraktijkteam naar een team van vaak meer huisartsen en een breed ondersteunend team. Na de introductie van de POH, POH-GGZ, praktijkmanager en de praktijkverpleegkundige huisartsenzorg (PVH), wordt ook de verpleegkundig specialist (VS) steeds bekender. De inzet van een VS blijkt één van de oplossingen om het hoofd te bieden aan de drukte in de huisartsenpraktijk.

TEKST: CORIEN LAMBREGTSE // BEELD: ERIK VAN DER BURGT

**E**en verpleegkundig specialist (VS) is geen vervanging van de huisarts. Maar het is wel een verlichting dat een VS zelfstandig patiënten diagnosticeert, een behandeling inzet en medicatie voorschrijft. Bij ons in de praktijk ziet de VS alle patiënten met eenvoudige klachten, ik zelf zie de patiënten met complexere klachten. Een perfecte taakverdeling.' Vijf jaar geleden had Ronald Roothans, praktijkhouder in Breda, bijna besloten een aios op te gaan leiden, toen hij zag dat hij ook voor een verpleegkundig specialist kon kiezen. 'De beklemmende drukte op de huisartsenpost vroeg om meer professionals. Daarom werd een opleidingstraject voor de VS gestart. Mijn keus was snel gemaakt. Een aios leid je meestal op voor iemand anders en voor een andere

## Een verpleegkundig specialist in uw praktijk?

Overweegt u de mogelijkheid om een VS aan te stellen?

Denk dan aan de volgende stappen:

- > Breng de huidige en gewenste situatie in kaart. Welke zorg vraagt uw patiëntenpopulatie? Welke zorg wilt u met uw praktijk bieden? Wat wilt u daarin zelf doen en welke taken wilt u overdragen binnen het team? Wat past binnen uw praktijkfinanciering?
- > Kijk welke functies geschikt zijn voor de taken die uitgevoerd moeten worden. Zijn er voldoende passende werkzaamheden en taken om iemand in een bepaalde functie aan te nemen? Oriënteer welke mogelijkheden er zijn en wat daar de voor- en nadelen van zijn. Zoek contact met collega-huisartsen met een eigen praktijk om te horen wat hun ervaringen zijn.
- > Overweegt u een VS in het team op te nemen, dan kunt een VS werven, maar ook zelf opleiden in uw praktijk. Kijk goed naar de randvoorwaarden zoals financiering (kosten opleiding, subsidies). Meer informatie over het opleidingstraject, de voorwaarden en subsidies kunt u opvragen bij hogescholen die de opleiding VS aanbieden. Ook kunt u contact opnemen met de stichting Kwaliteit en Ontwikkeling Huisartsenzorg (KOH), zie ook [stichtingkoh.nl/taakherschikking](http://stichtingkoh.nl/taakherschikking).



regio, van een verpleegkundig specialist hoop je dat die wat langer blijft.' Zijn eerste VS is vier jaar gebleven, weliswaar korter dan hij had gehoopt, maar inmiddels leidt hij al weer een opvolger op. In plaats van een verpleegkundig specialist (VS) had het ook een physician assistant (PA) kunnen zijn. Voor Roothans was dat geen principiële keus. 'Toevallig hoorde ik het eerst over de verpleegkundig specialist, daarom heb ik voor die functie gekozen. Maar als het een PA was geweest, had ik het op precies dezelfde manier aangepakt.'

### ■ NIEUWE OPLOSSINGEN

De LHV-projectgroep Arbeidsmarkt Ondersteunend Team zet zich ervoor in dat er nu en in de toekomst voldoende goed opgeleide en gemotiveer-

de mensen zijn die graag binnen de huisartsenzorg willen werken. Natalie van Rosmalen is lid van deze projectgroep. 'Eén van de zaken waar wij ons mee bezig houden, is de actualisering van het LHV-standpunt over het ondersteunend team. De afgelopen jaren is dat team een stuk breder geworden, vanwege de toenemende werkdruk en het groeiend tekort aan huisartsen. In de nieuwe standpuntbepaling beschrijven we alle rollen en taken die binnen het team mogelijk zijn. Naast de huisarts kunnen dat de doktersassistent, POH, PVH, POH-GGZ, praktijkmanager, VS en PA zijn.'

Het beroepsprofiel voor de VS is begin dit jaar opnieuw vastgesteld door V&VN. Eén van de redenen was dat het College Specialismen Verpleegkunde (CSV) de voorheen vijf verpleegkun-

## Een verpleegkundig specialist kan een aantal taken van de huisarts overnemen, waardoor deze wordt ontlast

dig specialismen had teruggebracht tot twee: algemene gezondheidszorg (AGZ) en geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Voor de huisartsenzorg verandert er volgens Van Rosmalen in feite niet veel. 'Het nieuwe specialisme AGZ kent verschillende aandachts- en expertisegebieden, waaronder huisartsenzorg. De inhoud van de opleiding voor de VS in de huisartsenzorg is grotendeels gelijk gebleven.' Een VS kan een aantal taken van de huisarts overnemen, waardoor de

## Meer tijd voor de patiënt?

De inzet van een verpleegkundig specialist (VS) is een van de oplossingen om meer tijd te creëren voor de patiënt. Laat u inspireren door voorbeelden uit de praktijk en kijk op de website [Meertijdvoordepatient.lhv.nl](http://Meertijdvoordepatient.lhv.nl).

### **Manon Schriek, verpleegkundig specialist** **‘Het is belangrijk om je grenzen te kennen’**

‘Hiervoor werkte ik als verpleegkundig specialist in het ziekenhuis, op de mammapoli. Ik weet dus heel veel van borstkankerzorg. Zo’n specialisatie is zo ongeveer het tegenovergestelde van de huisartsenzorg. Na zestien jaar leek het me een uitdaging om me weer wat in de breedte ontwikkelen en op een andere manier patiëntenzorg te leveren. Daarom ben ik een paar maanden geleden naar de huisartspraktijk van Ronald Roothans overgestapt.

Op de mammapoli zag ik de meeste patiënten altijd maar kort. In de huisartsenzorg leer je patiënten en hun gezinnen over een langere periode kennen. Patiënten hebben ook heel verschillende klachten; niet alleen medisch, maar ook sociaal en psychisch.

In mijn opleiding voor verpleegkundige en de masteropleiding voor verpleegkundig specialist heb ik alle theorie wel gehad, maar de huisartsenzorg is toch nieuw voor mij. Ik zit dus ‘s avonds weer met m’n neus in de boeken. De eerste weken heb ik alleen maar meegelopen, nu ga ik langzamerhand zelfstandig dingen doen. Het is de bedoeling dat ik autonoom ga werken: lichamelijk onderzoek doen, diagnosticeren, een behandeling inzetten. Mijn verpleegkundige blik heeft daarbij soms wel meerwaarde.

In onze huisartspraktijk zijn mensen al een beetje gewend aan een verpleegkundig specialist. Voor ik hier kwam, was er ook al een VS. In de wachtruimte hangt een poster waarop wordt uitgelegd wat mensen van de VS kunnen verwachten.

Ik denk dat een huisarts onmogelijk alles zelf kan blijven doen. Het wordt steeds drukker in de huisartspraktijk. Ook doordat er steeds meer hoog-complexe zorg van de tweede naar de eerste lijn verschuift. Huisartsen hoeven echt niet bang te zijn dat ze concurrentie krijgen van verpleegkundig specialisten. En praktijkondersteuners en doktersassistenten ook niet. We hebben allemaal eigen taken. We moeten vooral allemaal weten wat onze grenzen zijn. Als ik iets afwijkends zie of als ik niet herken wat er aan de hand is, dan weet ik dat ik de huisarts moet inschakelen.

Het zou volgens mij een goede zaak zijn als meer verpleegkundig specialisten die in een ziekenhuis heel specialistische kennis hebben opgebouwd op een bepaald moment de overstap maken naar de huisartsenzorg of de wijkverpleging. Op die manier wordt kennis uit de tweede lijn overgebracht naar de eerste lijn.’



**‘Manon heeft jarenlang als verpleegkundig specialist in het ziekenhuis gewerkt. Een paar maanden geleden is ze in onze praktijk begonnen’**

huisarts wordt ontlast. ‘Een VS kan voor een deel van de patiëntenzorg worden ingezet, maar desgewenst ook voor een specifieke groep patiënten; ouderen bijvoorbeeld. Ook kan de VS thuis bezoeken afleggen. Het is maar net hoe je als huisarts de taken verdeelt. Sommige huisartsen zeggen dat ze eerder een VS hadden moeten aanstellen, omdat het hen tijd en rust oplevert. Daarnaast kan een VS een bijdrage leveren aan het verbinden van zorg en welzijn en aan het optimaliseren van de kwaliteit van de zorg.’

#### ■ OPLEIDEN KOST TIJD

De opleiding voor VS AGZ wordt gecombineerd met een baan in een huisartsenpraktijk, ziekenhuis of de wijkverpleging om daar praktijkervaring op te doen. De VS kan later naar een ander zorgdomein overstappen,

maar moet daar alsnog specifieke praktijkervaring opdoen. De VS in de huisartsenpraktijk van Roothans is zo’n overstapper. ‘Manon heeft jarenlang als verpleegkundig specialist in het ziekenhuis gewerkt. Een paar maanden geleden is ze bij ons in de praktijk begonnen. Ze moest dus nog helemaal worden ingevoerd in de huisartsenzorg. Daar moet je echt wel een paar maanden voor uittrekken. Vergelijk het met het opleiden van een aios. Je wil dat de VS op een manier gaat werken die bij jouw praktijk past. De eerste tijd heeft ze alleen maar meegelopen, nu gaat ze langzamerhand meer dingen zelfstandig doen.’ Natuurlijk moeten er goede werkafspraken worden gemaakt, zegt Roothans. ‘Maar het belangrijkste kun je niet eens precies vastleggen. Dat is



## POH, PVH, VS, PA: wat zijn de verschillen?

> **Praktijkondersteuner huisarts** (mbo+/hbo): de POH verleent gedelegeerde medisch-inhoudelijke huisartsgeneeskundige zorg aan kwetsbare ouderen en doelgroepen met chronische aandoeningen, met name diabetes mellitus, COPD/astma en CVRM. Het werk van de POH is grotendeels geprotocolleerd. Het competentieprofiel voor de POH is in 2017 aangepast. In dit profiel is de functie beschreven op hbo-niveau. Er is ook een grote groep POH's die na de opleiding MBO-doktersassistent via een opleiding POH is doorgegroeid.

> **Praktijkverpleegkundige huisartsenzorg** (hbo): de PVH verleent in opdracht van de huisarts zelfstandig huisartsgeneeskundige en verpleegkundige zorg. De PVH werkt generalistisch en heeft ook niet-patiëntgebonden taken. Het competentieprofiel voor de PVH is in 2018 vastgesteld, de opleidingen zijn net van start.

> **Verpleegkundig specialist** (master): de bevoegdheden van de VS gaan verder dan

die van de PVH. De VS mag zelfstandig voorbehouden handelingen indiceren, uitvoeren en delegeren. De VS neemt ook anamnese af, doet lichamelijk onderzoek, stelt een diagnose en mag medicijnen voorschrijven. De VS heeft een opleiding hbo-verpleegkunde, gevolgd door een masteropleiding van twee jaar. De VS kan worden inzet voor specifieke doelgroepen, zoals ouderen. Er zijn inmiddels 182 VS-en werkzaam in de huisartsenzorg (ANW-zorg en dagpraktijk) (bron: KOH 2019)

> **Physician assistant** (master): de PA heeft dezelfde medische bevoegdheden als de VS. De PA heeft een hbo-opleiding in de zorg, bijvoorbeeld fysiotherapie of verpleegkunde, gevolgd door een masteropleiding van 2,5 jaar. De PA verricht alleen medische taken, geen verpleegkundige. Het gaat daarbij om specifieke taken in een deelgebied, zoals kleine chirurgische ingrepen. Er zijn inmiddels 95 physician assistants werkzaam in de huisartsenzorg (ANW-zorg en dagpraktijk) (Bron: KOH 2019).

dat iemand zich ervan bewust is wat hij of zij niet weet. Dat geldt trouwens voor elke medewerker, ook voor de doktersassistent, de POH en mijzelf. Als je iets niet weet, moet je tijdig escaleren. Als ik zelf iets niet weet, bel ik naar een specialist of verwijs ik de patiënt door.'

### ■ GOEDE INTRODUCTIE

De patiënten van Roothans zijn het inmiddels gewend dat zij de VS op het spreekuur kunnen tegenkomen. 'Een patiënt mag nooit het gevoel krijgen dat hij wordt 'afgescheept' met een VS, terwijl hij de huisarts had willen zien. Het is dus heel belangrijk hoe je de VS in je praktijk introduceert, met de nodige uitleg over wat een VS wel en niet doet. Dat geeft vertrouwen.' Roothans ziet een breed ondersteunend team als een voordeel. 'Ieder

teamlid heeft zijn eigen taken, maar uiteindelijk doen we het met z'n allen samen. Er zijn patiënten die makkelijker met de VS of met een assistente praten dan met mij, want zij zijn nog toegankelijker.'

De inzet van een VS kan volgens hem voor veel huisartsen een oplossing zijn. 'Huisartsen krijgen steeds meer taken naar zich toegeschoven. Als je al die taken in je eentje aankunt, is dat prima, maar zorg wel dat je je hoofd boven water houdt. Ik wil zelf vooral plezier in mijn werk houden en daarnaast ook andere dingen kunnen doen. Daarom heb ik een team van medewerkers om mij heen verzameld, onder wie een verpleegkundig specialist. Dat kost geld, zeker in vergelijking met een huisarts die alles zelf blijft doen, maar daar staat wel kwaliteit van leven tegenover. Ik zou niet anders willen.'



## Voldoende medewerkers voor de huisartsenzorg

De LHV-projectgroep Arbeidsmarkt Ondersteunend team zet zich ervoor in dat er nu en in de toekomst voldoende goed opgeleide en gemotiveerde mensen beschikbaar zijn binnen de huisartsenzorg. De projectgroep werkt onder meer aan de actualisering van het standpunt over het ondersteunend team en de functiewaardering huisartsenzorg (FWHZ). Andere onderwerpen zijn: competentieprofielen, kwaliteit van opleiding en stages en duurzame inzetbaarheid en arbeidsmarktcommunicatie. Zie op [www.lhv.nl](http://www.lhv.nl) onder *Uw praktijk* en vervolgens onder *Personeel*.